

Bränning i ängs- och betesmarker

Elden har använts av människan i tusentals år för att forma naturen. Elden är också en självklar del av naturens processer. Ända sedan livet på land utvecklades har det anpassat sig till bränder. Därför är många arter gynnade av elden. Det brann helt enkelt mycket mer förr. Bonden använde elden till att förbättra betet i betesmarker och göra slåtterängarna mer lättskötta. På mark som inte har skötts på ett tag kan det vara en bra restaureringsmetod att bränna på våren innan man ska börja sköta marken igen med bete eller slåtter. På mark med mycket ljung är det nästan nödvändigt med bränning ibland för att inte grov gammal ljung ska ta över. Bränningen bör i första hand ses som ett komplement till bete och slåtter. Tänk på att det är viktigt att elda på ett säkert sätt.

Brandgator

Ytan du ska bränna ska vara omringad av brandgator som elden inte kan ta sig över. De kan utgöras av vägar, stigar, vattendrag, plöjd åker eller berghällar. På de sträckor där detta saknas måste man skapa brandgator genom att noga slå av och kratta bort all vegetation. En brandgata bör vara 1-2 meter bred.

Vatten

Brandgatorna ska vattnas så att inte elden kan krypa över. Men välgjorda brandgator behöver väldigt lite vatten för att bli säkra. Det fungerar oftast bra med vanlig vattenkanna med stril. Vattna just innan du tänder så att det inte hinner torka upp. Ställ ut fyllda kannor och hinkar längs brandgatorna som säkerhetsåtgärd. Vattna runt de enbuskar som du vill spara, samt runt myrstackar och annat som kan pyra länge.

Elda i motvind

Du ska alltid elda i motvind, då brinner det sakta och säkert. Det hinner då brinna ner ända till markytan. Eld i medvind springer snabbt på ytan. Det är farligt och gör dålig nytta. Tänd allra närmast brandgatan och sprid elden längs brandgatan något före brandfronten samtidigt som du kollar att elden slocknat mot brandgatan där det brunnit klart. Branta slänter bör brännas uppifrån och ner.

► Elden har slocknat när den nått nästa vattnade brandgata.

Vindriktning

Yta som ska brännas.

◀ Tänd här

▲ Sprid elden längs brandgatan mot vinden.

◀ Elden rör sig sakta mot vinden.

Väder och vind

Elda i mars eller april när det är riktigt torrt. Det bör vara en solig eftermiddag med lätt men stadig vind och låg luftfuktighet. Det bör ha varit ett par dagar med fint väder före så att det inte är fuktigt i botten. Elda inte om det riskerar att vara vindbyar på mer än 10 m/s. Helst ska det vara en lätt vind på 2-4 m/s.

Förvarna

Prata med grannar och räddningstjänsten innan du tänder så att det inte blir några onödiga larm. Kolla så att det inte råder eldningsförbud. Observera att det på våren ofta klassas som hög brandrisk utan att det råder eldningsförbud.

Önskat resultat

Det bör vara så torrt vid bränningen att i stort sett inget gammalt gräs blir kvar. Helst ska det mesta av mossan också brinna. Då kommer örternas föryngring att triggas och de kvarvarande plantorna av blommor att ges en extra skjuts gentemot gräset. Om det finns för tunt gräslager att bränna eller om det är fuktigt kommer det att brinna för dåligt och då får det nästan ingen positiv effekt alls på floran.

Ansvar och eftersläckning

Den som tänder är ansvarig för att elden inte sprider sig till annan yta än planerat. När elden slocknat på hela ytan ska du gå över och vattna på alla ställen som det ryker. Lämna inte platsen innan allt har slutat ryka. Det ska vara klart innan det blir mörkt.

De som gynnas

Många växter har mycket lättare att föryngra sig efter bränning, och en del arter är nästan beroende av brand. Många blommande örter gynnas också i konkurrensen med gräs genom bränningen. Så om det brinner ibland blir det en artrikare, blomrikare och vitalare flora. Eftersom det bli blomrikare efter bränning gynnas många insekter som söker mat i blommorna. Då man eldar tidigt om våren när det fortfarande är kallt i jorden klarar sig de övervintrande insekterna vid branden.

Se bränning på film

Du kan se en informationsfilm om hur man genomför en bränning på Länsstyrelsens webbplats. Sök på "Naturvårdsbränning".

Ekonomisk ersättning

Det går att söka ersättning för bränning av gräs och ljung i värdefulla ängs- och betesmarker på Naturvårdsverkets webbplats. Ansökningar prioriteras efter hur stor naturvårdsnytta de bedöms göra.

◀ Backsippa är en av de arter som är väldigt gynnad av bränning.

